

Nackskadade får ofta fel diagnos

Publicerad 2007-07-13

Lars Persson har problem med en nackskada som han fick efter att ha ramlat i en buss.">

Lars Persson har problem med en nackskada som han fick efter att ha ramlat i en buss. Foto: Niklas Larsson.

Sjukvården missar svåra nackskador. Det visar en ny kartläggning som Socialstyrelsen gjort. Patienter som får fel diagnos riskerar att bli förlamade.

Socialstyrelsen har tittat på fall i Skåne, Blekinge och Kronoberg där sjukvården missat frakturer på halsryggen. I de flesta fallen har nacken röntgats utan att skadan uppmärksammats. När samma bilder studerats igen har frakturen flera gånger varit tydlig.

Lars Persson bröt två halskotor för snart två år sedan. Bussen han åkte i krängde till i en kurva och han föll framstupa ut i gången.

Jag tuppade av. När jag vaknade kunde jag inte röra huvudet, säger han.

Lars Persson kom till akuten, röntgades och skickades hem med ett telefonnummer till en kiropraktor. Tre dagar av svåra smärtor senare hörde sjukhuset av sig. De hade upptäckt två frakturer på de första röntgenbilderna vid en så kallad sekundärgranskning.

Mellan 2001 och 2005 gjordes nio lex Maria-anmälningar om bruten nacke som missats i Södra sjukvårdsregionen, som området kallas. En anmälan gjordes direkt till Socialstyrelsen. Det är de här sammanlagt tio felaktiga diagnoserna som finns med i den nya kartläggningen.

- Det är ett oproportionerligt stort antal missade diagnoser, säger ortopederna Thomas Fridén på Socialstyrelsen, som gjort utredningen.

Lars Persson, som skickats hem med frakturer i nacken, åkte bil tillbaka till sjukhuset när skadorna väl upptäckts.

- Det hade räckt med en inbromsning så hade det kunnat förvärras rejält. Läkarna förklarade hur nära det varit, berättar han.

Att sjukvårdspersonalen på röntgenavdelningarna så ofta inte upptäcker bruten nacke trots att den fastnat på bilderna förklaras bland annat med tidsbrist.

- Vi såg ett mönster. Sjukvården har utvecklat avancerad teknologi med magnet- och dataröntgen som ger en ofantlig bildmängd. Det kan handla om hundratals bilder per patient. Sedan kommer den mänskliga faktorn in när alla bilder ska bedömas, säger Thomas Fridén på Socialstyrelsen.

Lars Persson är fortfarande ett och ett halvt år efter olyckan sjukskriven på halvtid. Han vet inte om skadan förvärrats av att den först inte upptäcktes.

- Jag frågade läkaren: Hur kunde ni missa det här? Men det visste han inte, säger Lars Persson.

Thomas Fridén på Socialstyrelsen påpekar att läkaren som gör den kliniska undersökningen ofta har en överdriven tilltro till röntgenbilderna. Om frakturen inte syns på bilderna tror den ansvariga läkaren att det med säkerhet inte finns någon skada.

Tio missade diagnoser på fem år, är det särskilt mycket?

- Ja, för att vara en enskild patientkategori och undersökningsmetod bland tusentals andra är det anmärkningsvärt mycket. Det är utmärkande, det sticker ut att det är så många, säger Thomas Fridén.

Hur vanligt det är i hela landet vet man inte. I Södra sjukvårdsregionen bor ungefär en sjättedel av befolkningen. Där missades tio diagnoser på fem år. Det skulle motsvara 60 fall i hela riket under samma period.

- Vi vet att det sker saker på sjukhusen som inte kommer till vår kännedom, som inte lex Maria-anmäls. Sannolikt finns det fler fall än de vi upptäckt, säger Thomas Fridén på Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen drar en rad slutsatser om hur man ska komma åt problemet.

Kan man misstänka en skada på halsryggen ska en noggrann klinisk bedömning göras och kompletteras med röntgenundersökning. Röntgenresultaten ska sedan inte okritiskt ersätta den kliniska bedömningen. Slutligen föreslår den att både kliniker och bildgranskare ska ta mer tid på sig för att upptäcka fler fall av bruten nacke.

Skadan kan leda till förlamning

Om halskotpelaren skadas:

Den mildaste formen av symtom är muskelvärk och stel nacke.

De mest alarmerande är neurologiska symtom som domningar och förlamningar, som kan bli permanenta. I värsta fall kan en förlamning uppstå som slår ut andningen.

Så behandlas skadan: Halskotorna i nacken fixeras. I svårare fall opererar man in skruvar i benet. Är skadan lindrigare kan det räcka med en platskrage.

Missad diagnos: Om skadan inte upptäcks och nacken inte fixeras kan det leda till att den skadade kotan rör på sig och skadar ryggmärgen. Det kan ge neurologiska skador, till exempel förlamning.

Så här jobbar DN med kvalitetsjournalistik: uppgifter som publiceras ska vara sanna och relevanta. Rykten räcker inte. Vi strävar efter förstahandskällor och att vara på plats där det händer. Trovärdighet och opartiskhet är centrala värden för vår nyhetsjournalistik. Läs mer här.

Erik Hedtjärn